

Deloitte.

Rapport från uppföljande granskning av av pensioner.

December 2006

Innehåll

Inledning.....	1
Risk för felaktig redovisning av pensioner.....	2
Granskningsansats.....	3
Intern kontroll.....	3
Omfattning.....	3
Utfört arbete.....	4
Iakttagelser.....	5
Iakttagelser från 2006.....	5
Uppföljning av iakttagelser från 2005.....	5
Spärr lönearter.....	5
Kodning av frånvaro.....	6
Timanställning.....	7
Korrigerig i efterhand.....	7
Slutsats.....	9

Inledning

Enligt den revisionsplan som antagits för 2006 års redovisningsrevision ska Deloitte utföra en uppföljning avseende granskningen av pensioner i Region Skåne som utfördes under 2005. Granskningen har utförts enligt plan och redovisas i denna rapport. Utöver denna granskning kommer sedvanlig granskning av denna post att ske i samband med revisionen av årsbokslutet.

Risk för felaktig redovisning av pensioner

Region Skånes avsättningar uppgår till väsentliga belopp. Bestämmelserna i Lagen om kommunal redovisning innebär dock att den post som normalt utgör en av de mest väsentliga, nämligen pensionsskulden, till den del den avser intjäning före 1998 enligt god kommunal redovisningssed inte skall intas som avsättning i balansräkningen utan istället redovisas som ansvarsförbindelse.

I lagen om kommunal redovisning anges att avsättning skall göras för samtliga förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de skall infrias.

Förpliktelser som föreligger per balansdagen och där någon motprestation inte förväntas erhållas skall redovisas antingen som skuld eller avsättning beroende på om osäkerhet föreligger beträffande förfallotid och/eller belopp. Det skall föreligga ett åtagande gentemot en motpart, legalt eller informellt, och detta skall vara en följd av en inträffad händelse. Vidare skall det vara troligt att resurser i framtiden kommer att användas för att reglera det aktuella åtagandet och det skall gå att göra en tillförlitlig bedömning av dess värde.

Avsättningsbegreppet är till för att skapa en mer rättvisande bild av verksamheten på så sätt att sådana åtaganden särredovisas om de är ovissa med avseende på förfallotidpunkt och belopp.

De olika enheterna inom Region Skåne bokför inte avsättningar relaterade till pensioner i sina respektive balansräkningar. Kostnaden i enheten uppstår istället genom att den schablondebitering av sociala avgifter som görs från regionens centrala finansenheter även innehåller en komponent som avser att täcka kostnaden för intjänad pension. Avsättning i balansräkningen görs centralt.

Region Skåne har cirka 34 000 anställda. Denna volym gör det omöjligt för någon att bedöma riktigheten i rapporterade värden för varje enskild individ. Regionen måste därför sätta tillit till att rapporteringsrutinen fungerar tillfredsställande. Detta förutsätter en god intern kontroll med fungerande organisation, system och rutiner.

Rapporteringen till KPA görs centralt för samtliga anställda. Varje respektive lönekontor ansvarar för att grunduppgifterna är korrekta. Det avser tjänstgöringstid, lön, frånvaro, avtalsstillhörighet och personuppgifter.

Granskningsansats

Intern kontroll

Under 2005 utfördes en granskning av om Region Skåne har ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för rapportering av underlag för pensioner till KPA. Granskningen omfattade en kartläggning av rutinen och identifiering av kontroller som Region Skåne använder sig av. För att säkerställa att de interna kontrollerna fungerar som de beskrivs i rutinen utfördes stickprovsgranskning på rapporteringen till KPA.

Vid granskningen identifierades ett antal brister i den interna kontrollen och förbättringsförslag till följd av dessa iakttagelser. Revisorerna har därför funnit anledning att under 2006 göra en uppföljning av dessa iakttagelser.

Omfattning

Under 2006 har nya regler för pensioner trätt i kraft för vissa anställda inom Region Skåne. Detta medför en ändrad beräkning av pensionsskulder för de berörda individerna. Årets granskning kommer därför att adressera även denna aspekt.

Granskningen har varit förlagd till pensionsenheten på personalavdelningen i Kristianstad. Samtliga anställda inom Region Skåne har utgjort urvalspopulationen.

Utfört arbete

Deloitte har kartlagt rutinen för rapportering av pensionsinformation till KPA. Arbetet har fokuserats på att uppdatera om rutiner och processer som finns vid den centrala pensionsenheten i Kristianstad har förändrats från föregående års granskning.

Deloitte har verifierat att interna kontroller är implementerade genom att ta del av Region Skånes dokumentation samt intervjuer av personal. De väsentligaste kontrollerna som pensionsenheten använder sig av är KPA:s kontrollprogram, signallistorna från KPA samt dubblettlistorna från Prima och Palett.

För att testa rapporteringen till KPA har Deloitte gjort ett slumpmässigt urval på 25 personer. Deras data avseende anställningstid, lön och frånvaro i lönesystemen Prima och Palett har jämförts med hur de finns rapporterade hos KPA. Granskningen har gjorts på uppgifter som avser PFA-avtalet, dvs. pensioner som intjänats fr.o.m 1998. För de utvalda personerna har samtliga data stämts av för perioden 1998-2005. Uppgifter för 2006 har vid detta arbete utförande ännu inte rapporterats till KPA och därför inte inkluderats i testet. Vid eventuella felaktigheter har vi undersökt bakomliggande orsaker med fokus på eventuella brister i rutiner och intern kontroll.

För de iakttagelser och förbättringsåtgärder från föregående års granskning redogörs nedan.

Iakttagelser

Iakttagelser från 2006

Vid årets granskning noterades inga avvikelser mellan de uppgifterna som fanns registrerade i Prima och Palett jämfört med uppgifterna som rapporterats till KPA. Tjänstgöringstiden, lönen och frånvarotiden i lönesystemen överensstämde avseende de 25 stickproven i KPA.

Det nya avtalet har inte inneburit några förändrade rutiner kring rapporteringen av uppgifter till KPA. Uppgifterna som lämnas till KPA är de samma och rapporteringen sker på samma sätt. Förändringen i avtalet har endast påverkat beräkningen av pensionen vilket hanteras till sin helhet av KPA.

Uppföljning av iakttagelser från 2005

Spärr lönearter

(Text i kursivt avser föregående års notering)

I lönesystemen finns många olika lönearter som har varsin unik kod. Den sk "kodningen" är viktig då all vidare beräkningen baseras på denna. Vid granskningen av rutinen har det noterats att det inte finns någon automatisk spärr vid registrering av partiell föräldraledighet i lönesystemen. Enligt Region Skånes riktlinjer får partiell föräldraledighet tas ut med max 25 %, utan att det påverkar den pensionsgrundande inkomsten. I lönesystemen Prima och Palett kan det dock registreras en högre procentsats, t ex 30 %. Detta innebär att en person erhåller pension baserat på sin ordinarie tjänsteinkomst utan att vara berättigad till det. För att undvika detta vore det lämpligt med en automatisk spärr, innebärande att maximalt 25 % ledighet kan registreras på denna specifika löneart i Prima och Palett som skulle kunna förhindra felaktig registrering.

Region Skåne vidtog omedelbara åtgärder föregående år för att ändra ovan avvikelse retroaktivt. Detta gjordes genom att kontrollistor avseende aktuell löneart genererades och manuell justering gjordes.

Region Skåne hade även för avsikt att införa en spärr i systemet för att säkerställa att denna felaktiga rapportering undveks då vi uppmärksammat problemet vid föregående års granskning. De ansvariga noterade dock att en spärr inte var tillämplig då detta inte skulle ta hänsyn till de halvtidsanställda som tar partiell föräldraledighet. Lösningen blev istället att de transaktioner som registreras med högre föräldraledighet än 25% sammanställs i bruttofellistan som genereras vid den månatliga lönekörningen. Felnoteringen följs upp av respektive löneförrättare som justerar i förekommande fall.

Kodning av frånvaro

(Text i kursivt avser föregående års notering)

I Prima finns det olika registrerings/rapporterings funktioner som syns i olika så kallade "bilder". I vårt stickprov noterade vi att uppgifterna om tjänstledighet inte var enhetligt registrerade i ett fall.

I bild 391 "Ackumulering av utbetalda transar" hade i det aktuella fallet frånvaro registrerats med 305 dagar med kod 5903 och 61 dagar med kod 6102. Det finns alltså ingen samstämmighet mellan bild 453 "Frånvarorapport" och bild 391 "Ackumulering av utbetalda transar". Bild 391 är bara en återspeglning över vilka transaktioner som redovisats på lönespecifikationerna. Det går inte att registrera något data i bild 391. Det kan man göra i bild 453.

Den lön som registrerats hos KPA överensstämmer med uppgifterna i Prima. Hos KPA har det dock inte registrerats någon tjänstledighet. Den felaktiga registreringen innebär att tidsfaktorn som ingår i beräkningen av den kompletterande ålderspensionen blivit för hög, vilket ger en för hög pension.

Vid rapportering till KPA hämtas information om frånvaro från bild 453 "Frånvarorapport" och lön ifrån bild 503 "Pension", vilket är en sammanställning över pensionsgrundande årsinkomst specificerat per år. Bild 503 "Pension" bygger i sin tur på uppgifterna i bild 391 "Ackumulering av utbetalda transar".

Den felaktiga rapporteringen till KPA grundar sig i botten på en felaktig registrering av en enskild löneförrättare. Med nuvarande kontrollsystem kan inte ett sådant fel upptäckas. För att minska risken att den här typen av fel registreras borde det i Prima finnas möjlighet till en automatisk kontroll av att uppgifterna är samstämmiga mellan bild 453 "Frånvarorapport" och bild 391 "Ackumulering av utbetalda transar". I det här fallet skulle det generera en varning om att uppgifterna inte stämmer med varandra. Löneförrättaren får då undersöka vad som är korrekt och korrigera uppgifterna.

Region Skåne har under 2006 undersökt möjligheten att sammankoppla bilderna i fråga. Detta har dock inte bedömts vara genomförbart i systemet. Regionen har uppmärksammat problemet och utfört manuella kontroller av de frånvarokoder som kan vara berörda i detta fall. Manuell justering och retroaktiv korrigerande har utförts i de fall som under året noterats som felaktiga. Vid vår granskning 2006 noterade vi inga avvikelser avseende ovan iakttagelse.

En annan orsak till den felaktiga registreringen är att det på ansökan för tjänstledighet endast angivits "annan tjänst" som orsak. Denna orsak förtäljer inte om det avser en annan tjänst inom Region Skåne eller om det är en extern arbetsgivare. Enligt de riktlinjer som lönegruppen gett till de olika lönekontoren skall löneförrättarna ringa till vederbörande för att ta reda på vad som avses. Det finns en central mall för hur en ansökningsblankett för tjänstledighet skall se ut.

Enligt uppgift används dock oftast egna mallar av respektive förvaltning/lönekontor. Deloitte anser att Regionen bör eftersträva en mer enhetlig användning den gemensamma mallen samt att förbättra mallen genom att göra den mer tydlig i vilka informationskrav som finns. Det bör tydligare

framgå två olika alternativ, intern tjänstgöring inom Regionen eller extern tjänstgöring hos annan arbetsgivare, varav ett måste vara valt för att en ansökan skall godkännas.

Löneförrättarna har blivit uppmärksammade på betydelsen att för varje tjänstledighetsregistrering skaffa sig kunskap om vilken typ av tjänstledighet som avses. Detta för att säkerställa att korrekt tjänstledighet, pensionsgrundande eller icke pensionsgrundande, skall rapporteras.

De ansvariga på Regionen har varit medvetna om att samtliga förvaltningar ännu inte använder den framtagna gemensamma tjänstledighetsmallen. Under det gångna räkenskapsåret har dock inte fokus varit på att betona vikten av att använda blanketten. Det finns emellertid en avsikt att kommande år prioritera denna fråga.

Timanställning

(Text i kursivt avser föregående års notering)

I stickprovgranskningen framkom även ett annat fall där tjänstledighet har rapporterats felaktigt. Det noterades flera personer med kombinationen tjänstledighet för studier och timanställning har felaktigt rapporterad frånvaro till KPA. Vid rapporteringen till KPA verkar det som om timanställningen raderar ut tjänstledigheten, vilket den inte skall göra. Region Skåne kommer att överlämna detta till de personer som kodar programmet för att få en lösning på problemet.

Tjänstgöringstiden är endast avgörande för anställda berättigad till kompletterande ålderspension, dvs. för anställda med årsinkomst överstigande 7,5 basbelopp. Pensioner under gränobeloppet beräknas enbart med en procentsats av pensionsgrundande inkomst och ingen tidsfaktor är inkluderad i beräkningen.

Ovanstående iakttagelse är fortfarande under utredning. Systemleverantören arbetar för att lösa problematiken.

Korrigerig i efterhand

(Text i kursivt avser föregående års notering)

Deloitte har vid kartläggningen av rutinen noterat en brist i rapporteringen till KPA avseende korrigeringar i efterhand. Rapporteringen till KPA görs enbart för det senaste året. Uppgifter baserade på tidigare rapporteringar ändras inte med automatik. Dessa måste manuellt ändras hos KPA.

Processen saknar effektiva kontroller för att fånga upp korrigeringar som görs efter rapportering till KPA. Om korrigeringar i efterhand loggas och samlas i en rapport skulle pensionsenheten fånga upp dessa. Ett alternativ är att det i systemet införs en varningsfunktion vid korrigerig i efterhand som signalerar till löneförrättaren att pensionsenheten måste underrättas om korrigeringen.

Automatiska avvikelislistor har inte varit möjliga att generera i systemet vid ändringar i lönesystemet efter rapportering till KPA.

Samtliga löneförrättare är informerade om vikten av att ändringar efter KPA-rapporteringen skall meddelas till pensionsenheten via e-post så att manuell uppdatering sker av KPA-uppgifterna.

För att löneförrättarna ska bli medvetna om vilka datum som gäller kommuniceras brytpunkterna för rapportering ut kontinuerligt till berörda parter.

Slutsats

Granskningen har varit inriktad på att utvärdera de interna kontrollerna i rutinerna för rapportering av pensionsgrundande inkomster. Baserat på denna uppföljande granskning av föregående års granskning konstaterar vi att det skett förbättringar avseende rutinen kring pensionsrapporteringen till KPA. Slutsats kan dras att kvalitetssäkringsarbetet som utförts under 2006 har fått genomslag. Dock förekommer det områden där åtgärder ej vidtagits och där det således finns fortsatta förbättringsmöjligheter. Dessa iakttagelser har redovisats i avsnittet ovan.

De tidigare beskrivna förbättringsförslagen, tillsammans med de kommentarer (*i kursiv stil*) till förslagen som personal på koncern- och personalenheten lämnat, sammanfattas nedan.

- Vi föreslog föregående år en automatisk spärr i lönesystemen för att förhindra lönearten partiell föräldraledighet överstigande 25%. Det visade sig dock att detta inte var tillämpligt då det inte skulle ta hänsyn till deltidsanställda. Den införda lösningen där förekommande fall noteras på en månatlig fellista motverkar felaktiga registreringar.
- Föregående år föreslog vi en förstärkning av den interna kontrollen genom att det i Prima bör skapas en kontrollfunktion som kan kontrollera om uppgifterna i bild 453 "Frånvarorapport" och bild 391 "Ackumulering av utbetalda transar" är samstämmiga. Annars finns det risk för att en frånvaro endast registreras rätt i den ena bilden, vilket kan leda till att en felaktig frånvarostatistik rapporteras till KPA. Under året har Region Skåne bedömt att detta inte är möjligt och därför har en manuell upptäckande kontroll införts istället för en systembaserad förebyggande kontroll som ju hade varit att föredra. Det är väsentligt att den manuella rutinen upprätthålls framöver.
- Rapportering av tjänstledighet bör göras mer enhetligt inom Regionen med en gemensam mall där det klart framgår om tjänstledigheten beror på tjänstgöring inom en annan förvaltning eller om det är hos en extern arbetsgivare.

Flera förvaltningar använder den gemensamma mallen men dock finns det ett antal återstående förvaltningar. Förbättringsförslaget kvarstår från föregående år då tidigare föreslagna åtgärder ej till fullo vidtagits.

- Region Skåne bör se över programmeringen i mjukvaran för rapportering till KPA. Vid kombinationen av tjänstledighet och timanställning föreligger det troligtvis en felaktig programmering. Timanställningen "skriver över" informationen om tjänstledighet som aldrig blir registrerad hos KPA.

Synpunkten kvarstår då systemleverantören ännu inte har lyckats åtgärda felaktigheten.

- Föregående år föreslog vi att det bör upprättas en rutin för rapportering av information som korrigerats i Prima och Palett efter det att rapporteringen gjorts till KPA. Korrigeringar som görs i efterhand förs inte över med automatik till KPA utan måste manuellt registreras hos dem.

En rutin för rapportering av justeringar som gjorts i efterhand har införts. Rutinen är dock inte systembaserad såsom kunde ha önskats men kan mycket väl fungera om den hanteras korrekt.

Sammantaget kan noteras att den interna kontrollen avseende rapportering av pensionsunderlag till KPA har höjts under det gångna året. Som redovisats ovan kvarstår dock några förbättringsförslag som innebär att Region Skåne bör arbeta vidare med den interna kontrollen i rutinen för pensionsrapportering i syfte att ytterligare stärka denna.

För en mera detaljerad beskrivning av rutinen för pensionsrapportering, dess inbyggda kontroller och de iakttagelser som gjorts vid granskningen av rutinen se bilaga till denna rapport.